

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП РЕАЛІЗАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ**

Колосова С. В.

Викладач

Комунальний заклад

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Сучасна концепція освіти передбачає формування людської особистості, яка включає виховання, навчання та розвиток. І тому, сучасні освітні завдання передбачають виховати прагнення до самостійного розвитку, до самовдосконалення, самореалізації й самоактуалізації протягом життєвого шляху.

Послідовне здійснення окреслених завдань відбувається в умовах освітньої діяльності педагогічного вищого навчального закладу, де майбутній педагог опановує принципи саморозвитку. Тому останнім часом особлива увага науковців, методистів, педагогів-практиків приділяється питанню формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього педагога, зокрема майбутнього вихователя дітей дошкільного віку.

Проблема індивідуального стилю професійної діяльності педагогів досліджувалася науковцями як в нашій країні, так і за кордоном. Вагомий внесок в розробку цього поняття зробили А. Адлер, В. Загв'язінський, О. Зімня, І. Ісаєв, Е. Клімов, Л. Лесохіна, А. Маркова, В. Мерлін, Л. Подимова, В. Посталюк, Е. Устюгова.

Аналіз наукової теорії дозволив визначити, що проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності педагога, зокрема вчителя музики, початкових класів тощо, розкрита досить змістовно, однак питання

формування індивідуального стилю професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку є недостатньо вивченою.

Таким чином, основною метою даного дослідження є проаналізувати особливості реалізації технології формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя на організаційно-підготовчому етапі дослідження.

Психолого-педагогічний аналіз літератури дозволив визначити поняття «індивідуальний стиль професійної діяльності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку», під яким ми розуміємо сукупність професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, індивідуальних властивостей, психолого-педагогічних здібностей, що обумовлюють індивідуальну своєрідність застосування ним методів та прийомів у процесі професійної підготовки та навчально-виховної діяльності.

Виходячи з вище зазначеного, нами було науково обґрунтовано технологію формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя.

Враховання результатів дослідження науковців дозволило визначити етапи технології формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів під час навчання у ВНЗ, а саме: мотиваційно-ціннісний, організаційно-підготовчий, змістовно-процесуальний та рефлексивно-корегувальний.

Одним із важливіших етапів технології є організаційно-підготовчий.

Метою зазначеного етапу є створення організаційно-педагогічних умов для забезпечення формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Це вимагає вирішення таких завдань:

1) підготувати викладачів до здійснення процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку (оволодіння викладачами методикою відповідної

підготовки студентів; інструктування і консультування педагогів щодо мети, змісту, термінів, форми звіту, перевірки; створення сприятливих умов для роботи);

2) розробити науково-методичне забезпечення процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності студентів.

Необхідність постановки і вирішення першого завдання зумовлена тим, що особистість викладача вищого навчального закладу (його наукова і педагогічна кваліфікація, висока професійна компетентність, моральність, відповідальність, шанобливе ставлення до студентів, зацікавленість у їхніх успіхах, розуміння їхніх проблем і прагнень тощо) є важливим чинником успішності професійної підготовки майбутніх фахівців, а саме формування індивідуального стилю професійної діяльності педагога.

Так, за даними проведеного нами дослідження лише 32 % викладачів володіють професійно-педагогічними знаннями і вміннями у сфері досліджуваної проблеми на достатньому рівні. Значна частина викладачів (75 %) навіть не замислювались про необхідності цілеспрямованої роботи щодо формування індивідуального стилю професійної діяльності у майбутніх фахівців дошкільного профілю; 63 % викладачів не вважають таку підготовку на заняттях з їх предмету обов'язковою. Було з'ясовано, що з поняттям індивідуальний стиль професійної діяльності педагога більшість викладачів знайомі здебільше на побутовому рівні, а набуття спеціально отриманих знань щодо зазначеної проблеми не здійснюється взагалі, або — епізодично.

З огляду на значущість індивідуального стилю професійної діяльності для майбутніх фахівців дошкільної галузі освіти питання його формування в студентів мають бути предметом систематичного обговорювання на засіданнях кафедр, рад факультетів і вченої ради, відобразатись в планах роботи керівних органів ВНЗ. Для забезпечення процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку у

викладача, який буде займатися такою підготовкою, необхідно сформувати готовність до відповідної роботи зі студентами, тобто педагог повинен оволодіти певною сукупністю спеціальних знань і умінь, особистісних якостей. Водночас викладачі мають працювати над власним індивідуальним стилем професійної діяльності, вдосконалювати педагогічну майстерність, техніку мовлення тощо.

Серед головних функціональних завдань викладача, пов'язаних з формуванням індивідуального стилю професійної діяльності студентів виділяємо такі: проектування тактичних цілей і завдань у роботі з майбутніми фахівцями; науковий підхід до планування всіх видів навчальної і поза аудиторної діяльності студентів; консультації та поради щодо досвідом педагогічної майстерності; індивідуалізація роботи з урахуванням особливостей студента (його нахилів, інтересів, рівня професійної спрямованості, характерологічних особливостей тощо); координація педагогічних вимог викладачів, виховання професійної спрямованості кожного студента через усі види колективної діяльності. З огляду на це ми виокремлюємо сукупність професійно-педагогічних знань і умінь, необхідних викладачу для успішного формування індивідуального стилю професійної діяльності студентів.

До таких знань відносимо:

- 1) знання основних понять, пов'язаних з проблемою індивідуального стилю професійної діяльності вихователя;
- 2) знання технології формування зазначеного складника професійної підготовки та методики її забезпечення.

Для успішного здійснення підготовки майбутніх фахівців викладач має володіти багатьма вміннями, які доцільно, на нашу думку, згрупувати таким чином:

- цілепокладання — ставити мету заходів на кожному етапі професійної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням результатів попередньої роботи та перспектив на майбутню діяльність;

- планування — підбирати найбільш ефективні форми, методи і засоби для роботи зі студентами в процесі набуття ними знань та умінь, необхідними в майбутній професійній діяльності з дошкільниками ;

- стимулювально-мотиваційні — визначати характер і особливості потреб, мотивів діяльності, рівня домагань студентської групи і окремих студентів, використовувати різноманітні методи педагогічної діагностики; підтримувати і формувати позитивне ставлення до різних видів професійної підготовки, стимулювати професійний інтерес, застосовуючи різні засоби активізації внутрішньої мотивації (стимулювання розумової активності, створення умов для самореалізації тощо); використовувати засоби зовнішнього стимулювання діяльності (оцінка, похвала, заохочення); підтримувати і розвивати внутрішні потреби в самопізнанні, саморозвитку, самовдосконаленні;

- комунікативні — встановлювати педагогічно доцільну взаємодію зі студентами у формальній і неформальній обстановці, які найбільш сприяли б реалізації поставлених цілей і завдань; діагностувати комунікативні якості студентів і враховувати їх у процесі підготовки студентів; створювати в групі сприятливий психологічний мікроклімат, встановлювати доброзичливі стосунки між колегами і студентами;

- рефлексивно-аналітичні — аналізувати результати власної діяльності, оцінювати за цими результатами рівень якості та продуктивності засвоєння знань та умінь майбутніми фахівцями; виявляти причини ускладнень (власних і студентів), що склалися в процесі формування індивідуального стилю професійної діяльності у студентів, помилок і можливих шляхів їх запобігання і подолання; робити висновки за

результатами аналізу і використовувати їх при плануванні подальшої діяльності;

- контроль-корекційні — контролювати, аналізувати і оцінювати власну діяльність щодо результативності формування індивідуального стилю професійної діяльності студентів; своєчасно здійснювати на основі самоаналізу необхідну корекцію щодо виявленої проблеми у підготовці майбутніх фахівців; при внесенні змін у діяльність зберігати її загальну спрямованість і зміст, реалізувати заплановані цілі і завдання;

Вищезазначені професійні вміння, особисті якості та виконання функціональних обов'язків викладачів, кураторів, керівників гуртків сприятимуть формуванню в студентів індивідуального стилю професійної діяльності.

Отже, ефективність професійної підготовки педагогічного ВНЗ, її якість значною мірою залежить від правильно побудованих на основі індивідуального підходу ефективної діагностики, планування, продуманого вибору форм і методів реалізації виховного процесу. Це вимагає на підготовчо-організаційному етапі розробки відповідних рекомендацій для суб'єктів педагогічного процесу (керівників навчальних підрозділів, викладачів, студентів) відповідних рекомендацій, навчально-методичних матеріалів. Водночас для успішності процесу професійної підготовки майбутнього фахівця, а саме формування індивідуального стилю професійної діяльності, необхідно забезпечити сприятливі психолого-педагогічні умови для вільного самовизначення та самоутвердження кожного студента, реалізації ним своїх потреб, нахилів, здібностей і можливостей.